

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
Karol Nawrocki

Warszawa, dnia 9 stycznia 2026 r.

Sejm

Rzeczypospolitej Polskiej

Wniosek

Na podstawie art. 122 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. odmawiam podpisania ustawy z dnia 18 grudnia 2025 r. o zmianie ustawy o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju oraz niektórych innych ustaw.

Odmowę podpisania ustawy motywuję następującymi względami.

W dniu 19 grudnia 2025 r. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie art. 122 ust. 1 Konstytucji, przedstawił do podpisu ustawę z dnia 18 grudnia 2025 r. o zmianie ustawy o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju oraz niektórych innych ustaw (dalej także jako: ustawa z dnia 18 grudnia 2025 r.).

Ustawa z dnia 18 grudnia 2025 r. jest wynikiem prac legislacyjnych nad projektem ustawy zawartym w druku sejmowym nr 1807 przedłożonym Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej przez Radę Ministrów.

Za przyjęciem ustawy opowiedziało się 234 posłów, 202 posłów głosowało przeciw przyjęciu ustawy, żaden z posłów nie wstrzymał się od głosu, nie głosowało 24 posłów.

Ustawa ta nie spotkała się więc z konsensusem wszystkich sił politycznych reprezentowanych w Sejmie.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej na posiedzeniu w dniu 10 grudnia 2025 r. podjął uchwałę o wprowadzeniu do tekstu ustawy 10 poprawek. Sejm na posiedzeniu w dniu 18 grudnia 2025 r. przyjął wszystkie poprawki Senatu, ustalając ostatecznie brzmienie ustawy.

Ustawa z dnia 18 grudnia 2025 r. nowelizuje pięć ustaw:

- 1) ustawę z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju;
- 2) ustawę z dnia 18 września 2001 r. o Fundacji - Zakłady Kórnickie;
- 3) ustawę z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych;
- 4) ustawę z dnia 7 lipca 2017 r. o Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej;
- 5) ustawę z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz.

Zmiany wprowadzane ustawą z dnia 18 grudnia 2025 r. dotyczą głównie trybu powoływania i odwoływania oraz składu organów podmiotów nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, jak również kwalifikacji osób pełniących funkcje dyrektora w instytutach badawczych oraz finansowania instytutów badawczych. Nowelizacja ma także na celu wprowadzenie niezbędnych zmian o charakterze porządkującym. W ocenie Rady Ministrów, zawartej w uzasadnieniu do tej ustawy, przyjęte rozwiązania mają poprawić jakość funkcjonowania organów podmiotów nadzorowanych przez wyżej wskazanego ministra oraz instytutów badawczych.

Zasadniczym celem nowelizacji ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (dalej także „Centrum”) jest wprowadzenie do ustawy następujących zmian: 1) zmieniono sposób wyłaniania członków Rady Centrum - minister będzie powoływał 5 osób ze środowiska naukowego oraz 5 osób ze środowiska gospodarczego i finansowego - będzie to wyłącznie osobista, dyskrecyjna decyzja ministra, który nie będzie jej konsultował ze środowiskiem naukowym ani środowiskami gospodarczymi oraz finansowanymi; 2) zwiększono liczbę zastępców Dyrektora Centrum z 2 do 3, którzy będą powoływani przez ministra do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, zwanego dalej „ministrem”, a nie tak jak w obecnym stanie prawnym przez Dyrektora Centrum; zastępcom Dyrektora Centrum minister będzie także ustalał wysokość wynagrodzenia - w obecnym stanie prawnym robi to Dyrektor Centrum po zasięgnięciu opinii Rady; 3) usunięto przepis, który w obecnym stanie prawnym jest nadmiarowy, a który przewiduje konieczność wyrażania zgody przez Radę Centrum na rozporządzanie majątkiem Centrum powyżej określonej wartości;

4) uzupełniono w ustawie regulacje dotyczące komisji konkursowych i regulaminów konkursów; 5) wprowadzono zmiany porządkujące i doprecyzowujące ustawę; 6) przewidziano przepisy przejściowe skracające kadencję dotychczasowej Rady Centrum oraz nakładające na wskazanego wyżej ministra obowiązek powołania członków Rady Centrum w terminie 2 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Zmiany w ustawie z dnia 18 września 2001 r. o Fundacji - Zakłady Kórnickie polegają na tym, że w ustawie wskazano, że członków Rady Kuratorów powołuje minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki. W chwili obecnej to ze statutu Fundacji „Zakłady Kórnickie”(§ 15 ust. 7¹) wynika, że członków Rady Kuratorów wyznaczonych przez podmioty wymienione w § 15 ust. 2 (to te same podmioty, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy) powołuje minister właściwy do spraw nauki. Ustawodawca przesądził że, określenie kto powołuje członków Rady Kuratorów powinno stanowić materią ustawową, tym bardziej, że zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy to właśnie ww. minister sprawuje nadzór nad Fundacją.

Dodano również przepisy określające, że minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki może odwołać członka Rady Kuratorów przed upływem 5 lat, na wniosek organu albo podmiotu, który wskazał tego członka jako swojego przedstawiciela w Radzie Kuratorów. Natomiast w przypadku odwołania albo śmierci członka Rady Kuratorów minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki niezwłocznie powołuje na jego miejsce inną osobę do końca okresu i z zachowaniem zasad zawartych w ustawie. Określono także, że statut Zakładów określi w szczególności: kompetencje organów oraz skład, sposób powoływania i organizację Zarządu. Zmiana ta jest wynikiem zmiany wprowadzonej w ustawie, gdzie określono organ, który powołuje członków Rady. Ponadto w ustawie zawarto przepisy przejściowe, określające, że Rada Kuratorów, działająca w dniu wejścia w życie omawianej ustawy, działa do końca okresu, na który została powołana.

W ustawie z dnia 18 grudnia 2025 r. określono także, że w terminie 2 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy Rada Kuratorów ma obowiązek dostosować statut fundacji pod nazwą „Zakłady Kórnickie” do przepisów wprowadzanych przedmiotową nowelizacją i przekazać go ministrowi (zgodnie z ustawą statut Zakładów może być zmieniony przez Radę Kuratorów w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw szkolnictwa wyższego i nauki).

W tym miejscu należy zaznaczyć, że uchwalony zakres nowelizacji ustawy z dnia 18 września 2001 r. o Fundacji - Zakłady Kórnickie jest wynikiem poprawek zgłoszonych przez Senat, a następnie zaakceptowanych przez Sejm.

Pierwotnie Sejm w dniu 21 listopada 2025 r. uchwalając ustawę o zmianie ustawy o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju oraz niektórych innych ustaw głosami większości

parlamentarnej przyjął rozwiązania, które w sposób nieuprawniony zwiększały liczbę przedstawicieli strony rządowej (ministrów) w Radzie Kuratorów. Rozwiązanie to stanowiło niczym nieuzasadnione uprzywilejowanie pozycji przedstawicieli ministrów w Radzie Kuratorów, skutkujące tym, że przedstawiciele tych organów mieliby dominującą pozycję w Radzie Kuratorów.

Podkreślenia wymaga, że Fundacja Zakłady Kórnickie, została powołana ustawą z 1925 r. i funkcjonowała w latach 1925 - 1952, czyli do dnia wejścia w życie dekretu na podstawie, którego władze komunistyczne zlikwidowały fundację. Następnie Fundacja została restytuowana ustawą z dnia 18 września 2001 r. o Fundacji - Zakłady Kórnickie. Fundacja zawdzięcza swe powstanie darowiźnie Jadwigi z Działyńskich Zamoyskiej oraz jej syna - Władysława Zamoyskiego, którzy należący do nich majątek przekazali Narodowi Polskiemu. Wolą darczyńców było, aby majątek Fundacji był niepodzielny i przeznaczony wiecześnie na cele określone w ustawie oraz aby Fundacja była niezależna i zabezpieczona przed przejęciem lub zarządzaniem przez administrację państwową.

Tak więc pierwotnie przyjęte przez Sejm w dniu 21 listopada 2025 r. ukształtowanie składu Rady było sprzeczne z wolą darczyńców - Jadwigi z Działyńskich Zamoyskiej oraz jej syna Władysława Zamoyskiego. Dopiero, tak jak wskazano wyżej, stosowne poprawki do ustawy wniesione przez Senat doprowadziły do rezygnacji z tych rozwiązań godzących w dobro Fundacji.

W ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych wprowadzono m.in. zmiany polegające na podwyższeniu wymogów w zakresie posiadanych kwalifikacji przez kandydatów na stanowiska dyrektorów instytutów i ich zastępców oraz zmiany, które wykluczają osoby, które pełniły służbę zawodową albo były zatrudnione w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji w dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 - 1990 oraz treści tych dokumentów. Określono termin wystąpienia przez instytut do ministra nadzorującego o wyrażenie zgody na wykonywanie praw z tytułu posiadanych akcji i udziałów w spółkach utworzonych w celu komercjalizacji wyników badań naukowych. Wprowadzono przepisy umożliwiające Ministrowi Sprawiedliwości wyznaczenie osoby, w tym pracownika jednostki organizacyjnej podległej ministrowi np. Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości w Warszawie, który będzie mógł pełnić przez określony czas obowiązki dyrektora w tej jednostce organizacyjnej. Jednakże pracownik ten nie będzie obowiązany spełniać ustawowych wymogów tak jak w przypadku instytutu badawczego, gdzie osoba pełniąca funkcje dyrektora musi spełniać ustawowe warunki zgodnie z art. 26 ust. 3 tej ustawy. Wprowadzono do ustawy

przepisy, które modyfikują i doprecyzowują przepisy o nakładaniu na instytut obowiązku wprowadzenia do planu działalności zadania albo jego wyznaczenia poza planem, zgodnie ze statutowo określonym zakresem działania instytutu. Przewidziano także, że Minister Obrony Narodowej będzie mógł nałożyć na nadzorowany instytut badawczy obowiązek wprowadzenia do jego planu działalności zadania, także takiego który wykracza poza plan działania instytutu określony w jego statucie, jeżeli realizacja tego zadania będzie niezbędna na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa lub potrzeby Sił Zbrojnych RP. Wprowadzono rozwiązanie umożliwiające przyznanie instytutowi przez nadzorującego ministra dotacji podmiotowej na dofinansowanie bieżących kosztów działalności instytutu.

W ustawie z dnia 7 lipca 2017 r. o Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej m.in. zmieniono przepisy dotyczące zasady powoływania i odwoływania Dyrektora Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej. Przewiduje się, że będzie go powoływał minister, a nie jak dotychczas Prezes Rady Ministrów.

W ustawie z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz m.in. zmieniono przepisy tak aby znieść podwójną podstawę zatrudnienia, którą jest kontrakt menedżerski oraz powołanie, osób zarządzających Siecią Badawczą Łukasiewicz tj. Prezesa i Wiceprezesów Centrum Łukasiewicz oraz dyrektorów instytutów działających w ramach Sieci oraz ich zastępców. Wprowadzono przepisy regulujące zakaz prowadzenia - przez Prezesa i Wiceprezesów Centrum Łukasiewicz oraz przez dyrektorów instytutów działających w Sieci oraz ich zastępców - działalności konkurencyjnej. Określono także przepisy dotyczące kierowania instytutem działającym w ramach Sieci w przypadku odwołania albo śmierci dyrektora.

W ustawie z dnia 18 grudnia 2025 r. zawarto stosowne przepis przejściowe dotyczące m.in. dyrektorów instytutów, którzy nie spełniają nowych wymogów wprowadzanych ustawą oraz określono zasady powołania członków Rady Centrum na podstawie nowych przepisów. Jednocześnie przewidziano wygaśnięcie członkostwa w Radzie Centrum członków powołanych przed dniem wejścia w życie omawianej ustawy.

Zarzutem jaki należy postawić tej regulacji jest wprowadzenie nowych zasad wyboru członków Rady Centrum będącej organem Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, którego zasady działania określa ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 1170), zwana dalej także „ustawą”.

Narodowe Centrum Badań i Rozwoju jest agencją wykonawczą w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Centrum zostało powołane jako pierwsza

tego typu w Polsce jednostka realizująca zadania z zakresu polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa.

Nadzór nad działalnością Narodowego Centrum Badani Rozwoju sprawuje minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego nauki w zakresie i na zasadach określonych w tej ustawie.

Zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy, Centrum zostało powołane do realizacji zadań z zakresu polityki naukowej państwa, a jego zadania zostały określone w art. 27-30 ustawy. Należą do nich w szczególności:

- 1) zarządzanie oraz finansowanie lub współfinansowanie strategicznych programów badań naukowych i prac rozwojowych;
- 2) zarządzanie oraz finansowanie lub współfinansowanie badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa;
- 3) pobudzanie inwestowania przez przedsiębiorców w działalność naukową;
- 4) wspieranie komercjalizacji wyników badań naukowych lub prac rozwojowych oraz innych form ich transferu do gospodarki;
- 5) finansowanie badań aplikacyjnych realizowanych w formie niepodlegających współfinansowaniu z zagranicznych środków finansowych projektów badawczych realizowanych w ramach programów lub inicjatyw międzynarodowych ogłaszanych we współpracy dwu- lub wielostronnej oraz projektów badawczych realizowanych przy wykorzystaniu przez polskie zespoły badawcze wielkich międzynarodowych urządzeń badawczych;
- 6) upowszechnianie w środowisku naukowym i gospodarczym informacji o planowanych i ogłaszanych konkursach na wykonanie projektów finansowanych przez Centrum.

Przyjęta Strategia Narodowego Centrum Badań i Rozwoju do roku 2030¹, wskazuje, że Centrum od początku swego istnienia wspiera rozwój innowacji w Polsce, zbliżając środowiska nauki i biznesu, a zakładane kierunki działań Centrum to przede wszystkim wzmocnienie roli agencji we wspieraniu realizacji kluczowych dla państwa strategicznych projektów i rozwoju nowoczesnych technologii, inicjowanie działań prowadzących do wzrostu innowacyjności, a także koncentrowanie na perspektywicznych obszarach i dostosowanie oferty programowej do wyzwań społeczno-ekonomicznych oraz wypracowanie specjalizacji działania oraz położenie nacisku na komercjalizację wyników finansowanych prac B+I.

¹ <https://www.gov.pl/web/ncbr/nowa-strategia-narodowego-centrum-badan-i-rozwoju>

Zgodnie z postawionymi w Strategii celami, założono, że do 2030 roku Narodowe Centrum Badań i Rozwoju ma stać się najlepszą agencją finansującą prace badawczo-rozwojowe w Polsce, wyławiającą najlepsze pomysły i wspierającą strategiczne rozwiązania przyszłości. Przyjęto założenie, że instytucja ta będzie efektywna w kontekście transferu wiedzy oraz środków do polskiej gospodarki i nauki, a także aktywna w środowisku międzynarodowym. Jednocześnie, jako nowoczesna agencja rządowa, Centrum ma być zaufanym partnerem dla środowisk naukowych i biznesowych.

Jak wskazano w Strategii wartościami jakimi ma kierować się Narodowe Centrum Badań i Rozwoju to współpraca, zorientowanie na klienta, zaufanie, profesjonalizm i rozwój.

Należy w tym miejscu zauważyć, że Narodowe Centrum Badań i Rozwoju będące instytucją rządową dysponuje znaczącym w skali kraju budżetem na badania naukowe i rozwojowe. W 2025 r. Centrum zamierzało przeznaczyć łącznie 4,5 mld zł na konkursy i inicjatywy skierowane do środowiska naukowego oraz do przedsiębiorców. Centrum planowało także dodatkowo wydać 1,8 mld zł w ramach nowej inicjatywy STEP (Strategie Technologies for Europe Platform,) czyli Platformy na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy. Jest to inicjatywa Komisji Europejskiej, aby wesprzeć wiodącą pozycję Europy w dziedzinie technologii krytycznych².

Zgodnie z obowiązującą ustawą z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju jednym z organów Centrum jest Rada Centrum.

W skład Rady Centrum wchodzi 32 członków w tym:

- 1) dziesięciu członków powołanych spośród kandydatów wskazanych przez środowiska naukowe, posiadających co najmniej stopień naukowy doktora, aktywnie prowadzących badania naukowe lub prace rozwojowe;
- 2) dziesięciu członków powołanych spośród aktywnych zawodowo kandydatów wskazanych przez środowiska społeczno-gospodarcze i finansowe;
- 3) dwunastu członków wskazanych przez ministrów właściwych do spraw: rozwoju regionalnego, gospodarki, gospodarki morskiej, informatyzacji, klimatu, szkolnictwa wyższego i nauki, rolnictwa, środowiska, transportu, wewnętrznych, zdrowia oraz przez Ministra Obrony Narodowej, spośród osób będących pracownikami administracji rządowej, do których kompetencji należą sprawy nauki.

² <https://biznes.pap.pl/wiadomosci/gospodarka/budzet-ncbr-w-25-na-konkursy-wyniesie-45-mld-zl-na-inicjatywe-step-18-mld-zl>

Kandydatem na członka Rady Centrum może być osoba, która korzysta z pełni praw publicznych, nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub przestępstwo skarbowe oraz posiada wiedzę i niezbędne doświadczenie zawodowe w zakresie działalności naukowej.

Organem właściwym do powoływania i odwoływania członków Rady jest minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki

Kadencja Rady Centrum trwa 4 lata, przy czym co 2 lata następuje wymiana połowy jej składu.

Rada Centrum, w szczególności przygotowuje i przedstawia ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego i nauki do zatwierdzenia projekty strategicznych programów badań naukowych i prac rozwojowych.

Jest ciałem doradczym i opiniotwórczym, opiniuje: projekt rocznego planu finansowego Centrum, projekt rocznego planu działalności Centrum, okresowe i końcowe sprawozdania z realizacji strategicznych programów badań naukowych i prac rozwojowych, roczne sprawozdanie finansowe Centrum, roczne sprawozdanie z działalności Centrum oraz wyraża opinie o realizacji innych zadań Centrum.

Rada ma prawo wglądu do dokumentów Centrum i może żądać niezbędnych informacji od Dyrektora Centrum.

Zawarta w ustawie z dnia 18 grudnia 2025 r. nowelizacja ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju wprowadza zmiany w zasadach wyboru członków Rady.

Zmiany te polegają na tym, że minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, spośród dziesięciu osób będących przedstawicielami środowiska naukowego, które wejdą w skład Rady Centrum, dyskrejonalnie, bez konsultacji ze środowiskiem naukowym wskaże pięć osób. Taki sam mechanizm wyboru ustawa przewiduje dla osób, które wejdą do składu Rady Centrum ze środowisk gospodarczych oraz finansowych. Tu także wymieniony minister spośród dziesięciu osób będących przedstawicielami środowisk gospodarczych i finansowych, dyskrejonalnie, bez konsultacji ze środowiskiem gospodarczym i finansowym będzie wskazywał pięć osób, które wejdą w skład Rady Centrum.

Dodatkowo należy zauważyć, że nowelizacja ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju zawęży krąg środowisk z jakich są zgłaszane osoby do zasiadania w Radzie Centrum. W obowiązującym stanie prawnym w skład tego organu wchodzi dziesięciu przedstawicieli wskazanych przez środowiska społeczno - gospodarcze i finansowe. Natomiast w przedłożonej nowelizacji wyżej wymienionej ustawy przepis ten (art.

12 ust. 1 pkt 2 ustawy) został bez żadnego racjonalnego uzasadnienia zawężony do osób ze środowiska gospodarczego i finansowego.

Przyjęte rozwiązania w zakresie nowej kreacji - wskazywania członków Rady Centrum oceniam jednoznacznie negatywnie. Jest to w mojej ocenie wyraz nieuzasadnionego centralizmu i budowania nieuzasadnionej pozycji ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki w kreowaniu składu Rady. Przyznanie tego rodzaju kompetencji wskazanemu ministrowi nosi znamiona zamiaru upolitycznienia Rady Centrum oraz jest wyrazem politycznego nepotyzmu, bowiem nie znajduję żadnych argumentów przemawiających za takim rozwiązaniem, w którym wyklucza się jakikolwiek udział środowisk naukowych oraz środowisk społecznych, gospodarczych i finansowych w wyborze członków Rady Centrum, których wskazuje minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki. Rozwiązanie to jest absolutnie szkodliwe dla polskiej nauki i jest zaprzeczeniem rozwijania dialogu społecznego organów władzy publicznej ze społeczeństwem.

Dodatkowo wskazane wyżej rozwiązania dotyczące nowych zasad wskazywania osób nominowanych do Rady Centrum nie realizuje celu jaki zostały wskazany w Strategii Narodowego Centrum Badań i Rozwoju do roku 2030, który zakłada, że Centrum ma być zaufanym partnerem dla środowisk naukowych i biznesowych. Wprowadzenie regulacji w zakresie nowej kreacji - wskazywania członków Rady Centrum przez wskazanego wyżej ministra bez konsultacji ze środowiskiem naukowym oraz środowiskiem społeczno - gospodarczym oraz finansowym jest jawnym zaprzeczeniem celu jaki postawiono w Strategii. Rozwiązanie to jest też zaprzeczeniem wartości jakie ma nieść Strategia. Wartościami tymi są m.in. współpraca oraz zaufanie.

Jeszcze raz chciałbym podkreślić, że Narodowe Centrum Badań i Rozwoju jest kluczowym ośrodkiem wspierania i tworzenia innowacyjnych rozwiązań technologicznych i społecznych.

Jako najwyższy zwierzchnik Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej jestem obowiązany przypomnieć, że Narodowe Centrum Badań i Rozwoju przygotowuje projekty strategicznych programów badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa Państwa.

Dzisiaj, w czasie trwania pełnoskalowej wojny napastniczej prowadzonej przez Federację Rosyjską przeciwko Ukrainie oraz w związku z nieprzyjawnymi działaniami Białorusi w stosunku do Państwa Polskiego realizacja i wdrożenie tych projektów jest szczególnie ważne i priorytetowe. Wymaga podejmowania szybkich, mądrych decyzji ponad jakimikolwiek podziałami i wpływami. Dlatego jakiegokolwiek próby zawłaszczania albo

nieuprawnionego, nadmiarowego wpływania przez jakiekolwiek środowisko polityczne na funkcjonowanie Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, instytucji, która dysponuje tak wielkimi środkami finansowymi na badania naukowe, w tym na projekty obronne, nie znajduje mojej akceptacji.

Nie zgodzę się również na pominięcie w Radzie Centrum osób wywodzących się ze środowiska społecznego. Brak przedstawicieli tego środowiska w składzie Rady Centrum nie znajduje żadnego uzasadnienia. Takie rozwiązanie w istocie służy marginalizowaniu roli sektora społecznego - obywatelskiego, a tym samym działania Narodowego Centrum Badań i Rozwoju nie będą poddawane skutecznej kontroli społecznej. Takie rozwiązania nie znajdują mojej aprobaty.

Podczas prac parlamentarnych nad ustawą z dnia 18 grudnia 2025 r. na posiedzeniu sejmowej Komisji Edukacji i Nauki w dniu 6 listopada 2025 r. przedstawiciel Lewicy wskazywał na potrzebę procedowania ustawy ze względu na konieczność podjęcia działań naprawczych w stosunku do Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, które mają na celu zwiększenia nadzoru przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki.

Nie budzi wątpliwości, że wskazany minister powinien mieć zapewnione właściwe narzędzia na poziomie normatywnym i wykonawczym do sprawowania nadzoru nad podległą instytucją jaką jest Centrum. Takie narzędzia nadzoru przewiduje obecnie obowiązująca ustawa, zgodnie z którą wskazany minister sprawuje nadzór nad Centrum z punktu widzenia legalności, gospodarności i rzetelności. Ustawa daje ministrowi konkretne narzędzia nadzoru i kontroli Centrum (art.34 ust. 2 ustawy) np. minister zatwierdza roczny plan działalności Centrum oraz roczny plan finansowy. Ponadto zauważenia wymaga, że ustawa zawiera inne kluczowe instrumenty nadzoru jak np. nadawanie przez ministra statutu Centrum czy też przeprowadzenie konkursu w celu wyboru dyrektora Centrum. Nadmienić należy, że przepisy art. 34 ustawy w zakresie instrumentów nadzoru nie były zmieniane przez ustawę z dnia 18 grudnia 2025 r.

Jednakże nie znajduję uzasadnienia do tego aby uznać, że dyskrecyjne, pozbawione konsultacji z środowiskiem nauki oraz środowiskiem społeczno - gospodarczym i finansowym wskazywanie przez wymienionego ministra osób, które zasiadą w Radzie Centrum jest narzędziem, które wzmacnia nadzór nad tą instytucją. Takie działanie w istocie wzmacnia pozycję ministra bowiem będzie miał w Radzie swoich nominatów, których dowolnie sobie wybierze, kierując się bliżej niesprecyzowanymi kryteriami wyboru.

Podkreślenia wymaga też fakt, że rozwiązania te spotkały się z krytyką środowisk naukowych. Zastrzeżenia do rozwiązań dotyczących sposobu wskazywania przez wyżej

wymienionego ministra osób do składu Rady Centrum podnosiła Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Konferencja Rektorów Uniwersytetów Polskich.

W tym miejscu nadmienić należy, że pozytywna ocena innych rozwiązań zawartych w ustawie z dnia 18 grudnia 2025 r. takich jak np. podwyższenie wymogów w zakresie kwalifikacji kandydatów na stanowiska dyrektorów instytutów badawczych oraz ich zastępców jest jednak niewystarczająca dla podpisania uchwalonej ustawy. W polskim porządku konstytucyjnym nie występuje instytucja weta selektywnego, która pozwalałaby na podpisanie ustawy w określonym zakresie, a pozostałym na zwrócenie się do Sejmu z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie niezaaprobowanych przez głowę państwa niektórych przepisów ustawy.

Przedstawiając Wysokiej Izbie motywy wniosku o ponowne rozpatrzenie ustawy z dnia 18 grudnia 2025 r. o zmianie ustawy o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju oraz niektórych innych ustaw, wyrażam jednocześnie przekonanie, że Sejm dokonując powtórnej oceny przyjętych w ustawie rozwiązań, podzieli przedstawione przeze mnie stanowisko.

Karol Nawrocki